

Les guerres civils de l'independentisme: de l'ANC a Junts pel Sí, passant per Convergència i la CUP

Roger Palà

Durant les passades eleccions del 27 de setembre, hi va haver un concepte que va fer fortuna en boca de **Raül Romeva**: l'independentisme com a "revolució dels somriures". Les negociacions posteriors entre Junts pel Sí i la CUP, però, van encarregar-se de desmentir que tot plegat fos un camí de roses. El sobiranisme té un rostre cívic i amable, que ha engrescat milers de ciutadans durant els últims anys. Però també hi ha la cara més amarga, on la 'realpolitik' és a l'ordre del dia i els punyals van que volen.

Així doncs, malgrat el relat oficial, el moment actual de l'independentisme no és el d'enfrontar l'Estat per aconseguir la denominada "desconnexió". És, abans que això, el moment de la pugna interna i la redefinició de forces. **Les plaques tectòniques del sobiranisme es mouen, i això ha provocat una sorda batalla entre diferents espais per assolir la tan anhelada hegemonia.** Des del 1980 fins al 2012, el relat del catalanisme va estar en mans de Convergència, fins i tot durant el temps del Govern tripartit. Liquidat el catalanisme i enterrat el pujolisme sota el fang de la corrupció, alguns entenen la pugna actual com una mena de 'big bang' fundacional, que podria acabar definint qui liderarà el catalanisme -reconvertit en independentisme- durant els pròxims anys.

En aquest sentit, les tenses negociacions entre Junts pel Sí i la CUP podrien haver estat tan sols l'avantsala de les guerres civils que han de venir. L'acord final que va desembocar en la investidura de **Carles Puigdemont** va posar fi a un clima de gran tensió en el món 'indepe'. Però aquesta pau podria ser un miratge. Si mirem a l'horitzó, **podem constatar que som a les portes del que podria ser una cruenta batalla en la qual cada cop és més difícil delimitar els blocs amb precisió.** A més dels diversos espais en pugna, dins de cada bloc hi ha sectors i subsectors, tots a la brega. Un laberint de difícil orientació, on tothom mira de guardar molt les formes, perquè els ànims del nou sobiranisme, construït sota el 'mantra' de la unitat i la transversalitat, trontollen quan hi ha mar de fons i creixen, en l'horitzó, els núvols foscos del fantasma de Podem.

Tanmateix, hauria de ser natural -i fins i tot sa- que en un espai complex i que aspira a ser socialment hegemònic com és l'independentisme s'esdevinguin pugnes ideològiques de forma periòdica. **Les unanimitats i adhesions a prova de bomba no són pròpies de les societats políticament sanes i actives.** En aquest article volem desgranar les que, ara com ara, són les quatre batalles més rellevants en el si de l'independentisme, per mirar de treure'n l'entrellat i orientar-nos en la contesa que s'aproxima.

Els 'crítics' de l'ANC contra Jordi Sànchez: la batalla pel control de l'Assemblea

La batalla pel control de l'ANC és molt important. El darrer cicle electoral no s'entendria sense la força i l'impacte que ha tingut aquesta entitat. Per tant, tot allò que tingui a veure amb les seves dinàmiques internes pren especial rellevància. Ara, per primera vegada, hi ha una pugna forta pel control de l'ANC. Hi ha qui ha volgut reduir la batalla interna en les darreres eleccions al secretariat nacional de l'Assemblea a una batalleta entre partits. Per a alguns, el denominat "sector crític"

-encapçalat per **Liz Castro**, **Quim Torra** o **Antonio Baños**- seria una mena de “candidatura d’esquerres” dins l’ANC. Una corretja de transmissió dels interessos d’ERC i de la CUP. Per a d’altres, és l’actual direcció, encapçalada per **Jordi Sànchez**, qui executa la seva política al dictat de Convergència. Els uns i els altres ho neguen i es reivindiquen transversals. De fet, no deixa de ser cert: com pot ser filocupaire un sector que compta amb un home d’ordre com **Quim Torra**? Com pot ser convergent en **Jordi Sànchez**, que en el seu dia va ser molt pròxim a ICV?

Alguna cosa de veritat hi ha en aquest relat, però la pugna en l’interior de l’ANC té un punt més de complexitat. **El torcebraç que han decidit emprendre els denominats ‘crítics’ tindria més a veure amb el paper tingut per l’Assemblea durant els últims temps que no pas amb la lluita partidista.** Els crítics esmenen la gestió de la direcció actual en dos punts bàsics: en primer lloc, l’alineació de l’ANC amb els partidaris d’impulsar una llista unitària –és a dir, CDC. En segon lloc, el rol tingut pel mateix **Sànchez** durant les negociacions entre Junts pel Sí i la CUP –amb declaracions molt crítiques contra els cupaires. Més enllà de simpaties ideològiques, **els ‘crítics’ voldrien que l’ANC tornés a tenir un perfil més “forcadellista”**, capaç de plantar cara als partits en determinats moments. Un caràcter que, segons diuen, ara s’ha perdut: de fet, és lògic tenint en compte la integració orgànica de líders de l’ANC i d’Òmnium a Junts pel Sí.

Els resultats dels candidats crítics en les eleccions al secretariat van ser bons, [però no prou rotunds](#) per decantar la balança. Per un estret marge de vots, **Liz Castro** va superar **Jordi Sànchez**, i **Antonio Baños** i **Quim Torra** van quedar en molt bona posició. **Però això no vol dir que els ‘crítics’ acabin aconseguint el poder a l’ANC i que Castro acabi sent presidenta.**

L’Assemblea té un diabòlic sistema d’elecció de càrrecs –en algun moment amb un punt esperpèntic, i que ha provocat [episodis de ridícul](#). Les persones escollides en la votació nacional, més els diferents membres de les territorials, acabaran determinant la presidència de l’entitat. La proporció de les forces entre els dos espais no és clara, perquè, a més, hi ha un ampli sector de no alineats. **Sànchez** ha dit que correspon a Castro intentar la investidura, però no ha fet un pas al costat. **Tècnicament, podríem dir que el president de l’ANC està “fent un Rajoy”: donar bola a Castro, veure si se’n surt i, en cas contrari, mirar d’atraure suports des de la centralitat.** Si Castro no obté prou vots –tot acabarà depenent del parer dels representants de les territorials–, **Sànchez** podria acabar postulant-se. L’altra opció és buscar una figura de consens entre els diferents espais.

En tot cas, sí que és cert que des d’ERC i des d’una part de la CUP s’ha fet certa autocrítica sobre la manca d’incidència dels respectius partits en les entitats de la societat civil. **Hi ha qui creu que l’esquerra sobiranista, a diferència de CDC, no ha prioritzat de fer incidència política en les entitats.** I això ha derivat en unes direccions que, durant els moments clau de la legislatura passada, han estat excessivament decantades cap a CDC i no han facilitat la gestació de ponts i la consecució de cert equilibri.

El miratge de la transversalitat: la batalla soterrada entre ERC i CDC a Junts pel Sí

Tampoc no baixen plàcides les aigües de Junts pel Sí. L’artefacte electoral definitiu que havia de decantar la balança el 27-S va acabar assolint uns resultats lluny de les expectatives. Decapitat el lideratge de **Mas**, i amb una dependència molt important de la CUP al Parlament, les diferències entre Convergència i Esquerra en el si de l’Executiu no han trigat a fer-se notar. Un capítol important l’hem tingut les darreres setmanes amb [l’aposta que voldria fer ERC per incrementar l’IRPF de les rendes més altes](#) i reduir la pressió fiscal sobre les rendes més modestes. **Un programa propi de l’esquerra, aplicat per un Govern heterogeni que, en teoria, es**

reivindica transversal. Junqueras ha avalat la proposta, però Puigdemont ha descartat aplicar-la. La vicepresidenta Munté va afirmar ahir [que no era sobre la taula](#). Demòcrates de Catalunya, en canvi, [hi està a favor](#) si es tracta d'un increment "conjuntural". També la CUP ha mostrat simpatia per la mesura.

Aquest debat és important perquè incorpora matisos en un tema en què l'independentisme ha fet pivotar el seu discurs de vegades de forma maniquea: la qüestió fiscal. El 'mantra' general és que Catalunya paga més impostos que a la resta de l'Estat espanyol. Però, segons els qui defensen l'increment, això no seria ben bé així: les rendes petites i mitjanes paguen més impostos que a la resta de l'Estat, però no les rendes més grans. Aquesta infografia de l'"Ara" és prou indicativa.

Per desmuntar mites i obrir debats. Les rendes altes catalanes no són les que + paguen IRPF <https://t.co/PDVxTX1mLs> pic.twitter.com/ricAdbSKyu

— Marc Font (@marcfontribas) [May 15, 2016](#)

Que l'independentisme d'esquerres posi sobre la taula la qüestió de la progressivitat fiscal és un tema rellevant. Caldrà veure com gravita Convergència en tota aquesta qüestió, sobretot si tenim en compte la intenció d'alguns dels seus membres de refundar-la com a partit socialdemòcrata. I veurem si Catalunya Sí que es Pot i el PSC entren a jugar en aquesta proposta d'ERC. **En tot cas, el cisma dins de Junts pel Sí per aquest tema és obert.** I no serà l'únic. Amb [l'educació](#) o la [reforma laboral](#) n'hem vist altres exemples. Fins a quin punt serà estable l'artefacte electoral, en plena negociació de pressupostos?

Els "pressupostos de la desconexió": Junts pel Sí, la CUP i el fantasma d'unes eleccions anticipades

Aquest és un capítol que prendrà especial rellevància a partir de la setmana vinent. El calendari aproximat és el següent: durant la pròxima quinzena, si no hi ha cap sorpresa d'última hora, **el Govern presentarà proposta de pressupostos al Parlament.** Això hauria d'esdevenir-se dimarts 24 o com a molt tard dimarts 31 de maig. Entre el 8 i el 15 de juny, el Parlament els hauria d'admetre a tràmit. **Seria molt estrany que Catalunya Sí que es Pot, el PSC, Ciutadans i el PP no presentessin una esmena a la totalitat al text.** Caldrà veure què fa la CUP. La lògica indica que el Govern hauria de comptar amb el suport dels cupaires per iniciar la tramitació, però des de l'esquerra independentista també s'assenyala que no es descarta cap escenari i que la tramitació dels pressupostos no està inclosa en l'acord d'estabilitat del gener.

Si el pressupost no supera l'esmena a la totalitat, el projecte retorna al Govern i entrem en un terreny més pantanós. Tant podria donar-se l'escenari d'una pròrroga -en l'espera de començar a negociar un pressupost per al 2017 a la tardor- com que el Govern presentés uns nous comptes -caldrà veure amb quins terminis. **Tampoc no es descarta la possibilitat d'unes eleccions anticipades, un fantasma que torna a planar sobre la política catalana.** El 3 d'agost es complirà un any just de la convocatòria de les eleccions del 27-S. Això voldrà dir que legalment el president de la Generalitat podria dissoldre la cambra i convocar eleccions. Suor freda a les redaccions de política. Es multipliquen les comandes de valeriana entre els 'dircoms' dels partits catalans.

Pot un Govern que en teoria ha d'encapçalar un procés de "desconexió" amb l'Estat espanyol

governar amb uns pressupostos prorrogats? La lògica diria que no. Ara bé... poden Convergència i Esquerra posar-se d'acord entre si per quadrar els comptes, posteriorment posar-se d'acord amb la CUP per aprovar-los? La lògica també diria que cercar consensos entre anticapitalistes, liberals i socialdemòcrates és qualsevol cosa menys senzill. **Segons la CUP, els comptes són importants, però no imprescindibles.** A Convergència i Esquerra no ho veuen de la mateixa manera. Tanmateix, a Convergència hi ha pànic a unes noves eleccions. I, de moment, qui té el botó vermell és Puigdemont.

La pugna dins dels partits: si la CUP té dues meitats, Convergència en podria tenir set

Una altra de les guerres civils de l'independentisme es dona portes endins entre els diferents partits que en formen part. Sorprenentment, en aquesta ocasió no és ERC la protagonista –els republicans viuen un plàcid moment intern gràcies al lideratge indiscutit de Junqueras–, sinó que ho són CDC i la CUP.

La CUP afronta el cap de setmana vinent una assemblea important. Serà la primera gran trobada cupaire després de [les tenses assemblees dels mesos de novembre i de desembre](#), amb la ferida oberta en el si de l'organització sobre la investidura d'**Artur Mas**. L'assemblea actual no es preveu tan tensa com les anteriors, però hi ha diverses qüestions de fons que caldrà dirimir. Hi haurà un debat polític sobre les raons de ser de la CUP: hi ha qui creu que l'organització ha fet una “aposta institucional” massa forta durant els últims temps que l'ha allunyat del seu rol rupturista i de carrer. L'altre gran debat és en relació amb el procés: hi ha qui considera que la CUP ha estat extremament captiva del relat de Junts pel Sí, i hi ha qui creu que no s'ha apostat del tot per aquest marc per forçar les contradiccions a CDC. En tercer lloc, hi ha un debat organitzatiu, sobre si cal transitar o no cap a una estructura més professionalitzada. Alguns d'aquests debats són recurrents en l'interior de l'esquerra independentista.

La pugna també és intensa a Convergència. Els diferents sectors en pugna marquen perfil i exploren aliances de cara al congrés previst per al mes de juliol. Es fa difícil seguir-ne el fil. [Aquest article de Pere Cardús](#) a 'Vilaweb', especialment complet, parla de set espais diferents: el grup de **Jordi Turull**; el grup Nova Convergència, de **Germà Gordó**; el grup Moment Zero, abanderat per l'alcalde de Premià, **Miquel Buch**; els autodenominats socialdemòcrates, encapçalats per **Josep Rull**; el corrent Llibergència, de **Marc Guerrero**; el grup **Generació Llibertat**, promotors d'un canvi profund i amb noms com **Carles Agustí**, i un últim grup d'alcaldes en l'òrbita de Puigdemont.

Del congrés del pròxim mes de juliol, doncs, s'espera que sigui qualsevol cosa menys plàcid. Sobre la taula hi ha el paper gens fàcil que ha de tenir **Artur Mas** en un futur, i també el rol que ha de representar per al partit la figura de l'actual president **Puigdemont**.

La independència? Primer la pugna interna, i després ja ho veurem.